

Etik İkilemler ve Etik Karar Verme Süreci *Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik dışı davranışı ussallaştırmak için sıklıkla başvurulan düşünceler Josephson Etik Enstitüsü (2022) tarafından şu şekilde özetlenmiştir:**
- Herkesin yararı sağlanacak ise etikdir.
- Kimse zarar görmeyecekse etikdir.
- Bunu sadece senin için yapıyorum.
- Sadece yapılanın karşılığını veriyorum.
- Herkes aynı şeyi yapıyor, ben de yapabilirim.
- Hala tarafsız davranabilirim.
- Kişisel olarak benim kazancım yok.

Arslan, M. (2018). Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Josephson Institute. (2022). Obstacles to Ethical Decision Making: Rationalizations. Playa del Rey, CA. josephsoninstitute.org.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik dışı davranışı haklı göstermeye yönelik düşüncelere mahal vermemek için başvurulabilecek yollar şu şekilde sıralanmaktadır:**
- **Durmak ve Düşünmek:** Aceleci davranmak yanlışlıklara götürebilir.
- **Amaçların Tanımlanması:** Seçimler yapılmadan önce amaçlar belirlenmeli ve bu bağlamda karar alınmalıdır.
- **Gerçeklerin Belirlenmesi:** Sonuca götüreceği olan durumun ne derece gerçekçi olduğu bilinmelidir.
- **Seçenekler Geliştirmek:** Karar verme sürecinde birden fazla seçenek varsa daha sağlıklı karar alınabilir.

Arslan, M. (2018). Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik dışı davranışı haklı göstermeye yönelik düşüncelere mahal vermemek için başvurulabilecek yollar şu şekilde sıralanmaktadır:**
- **Sonuçları göz önüne almak:** Seçimleri yapmadan önce ne gibi sonuçlar doğurabileceği göz önüne alınmalıdır.
- **Seçmek:** Karar verip seçim yapma zamanı geldiğinde gerek duyulursa yardım alma seçeneğine başvurulabilir.
- **Gözden Geçirmek ve Değiştirmek:** Yanlış kararlar alınması durumunda bu kararlar tekrar gözden geçirilip değiştirilebilir.

Arslan, M. (2018). Meslek etiği ve öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Günlük hayatta/meslek yaşantısında karşılaşılan durumlarda etik karar verme sürecinde birçok düşünsel değerlendirme yapılabilir fakat konunun özü kişinin kendindedir:**

Etik Zeka

- Doğruyu yanlıştan ayırt edebilme; etik ilkeleri hedeflere, değerlere ve davranışlara uygulama yeteneğini ve zihinsel kapasiteyi ifade etmektedir.
- Etik zeka yapıları; *dürüstlük, sorumluluk, bağışlama ve merhamet* ile ilgili yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik zeka yapıları; dürüstlük, sorumluluk, bağışlama ve merhamet ile ilgili yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmektedir:**

Dürüstlük

- Etik zekaya sahip insanların ayırt edici özelliğidir.
- Dürüstlüğün yeterlilikleri; ilkeler, değerler ve inançlar ile tutarlı hareket etmek, doğruyu söylemek, doğru olanı savunmak ve vaatleri tutmaktır.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik zeka yapıları; dürüstlük, sorumluluk, bağışlama ve merhamet ile ilgili yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmektedir:**

Sorumluluk

- Sorumluluğun yetkinlikleri; kişisel sorumluluk almak, hataları/başarısızlıkları kabul etmek ve başkalarına hizmet etme sorumluluğunu benimsemektir.

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik zeka yapıları; dürüstlük, sorumluluk, bağışlama ve merhamet ile ilgili yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmektedir:**

Bağışlama

- İki aşamada etkilidir; ilki kendimizle ilişkimize etkisi, ikincisi diğer insanlar ile ilişkimize etkisidir.
- Bir insanı mükemmel etik zekayla karşılamamız gerektiğinden; kaçınılmaz hatalar işlediğimizde/davranışımız evrensel ahlaki ilkelere uymadığında, bu ilkeleri hayata geçirebilmek, kendimize karşı bağışlayıcı ve hoşgörülü olmamızı gerektirir; keza ilerleyecek ve etik kapasitemizi kuracak enerjiye ihtiyaç duyarız.

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik zeka yapıları; dürüstlük, sorumluluk, bağışlama ve merhamet ile ilgili yeterlilikler çerçevesinde değerlendirilmektedir:**

Bağışlama

- Diğer insanlarda etik zekalarını yükseltme isteği uyandırmak için onlara merhamet ve hoşgörüyle davranılmalıdır.

Merhamet

- Başkalarını aktif olarak önemsemeyi içermektedir.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Günlük hayatta/meslek yaşantısında karşılaşılan durumlarda etik karar verme sürecinde birçok düşünsel değerlendirme yapılabilir fakat konunun özü kişinin kendindedir:**

Etik Yeterlilik

- Evrensel etik ilkeler temelinde düşünme ve tartışma yoluyla sorunları çözme becerisidir.
- Etik yeterlilik gibi üst düzey bir beceri; hem karakter ile hem de edininim ile ilgilidir.

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Lind, G. (2016). *How to Teach Morality. Promoting Deliberation and Discussion, Reducing Violence and Deceit*. Berlin: Logos Verlag.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik yeterlilik becerisi; algılama, düşünme, davranışı bütünleştirme ve bireyin kendi davranışlarından sorumlu olduğunu anlama becerisidir:**

Yüksek Etik Yeterlilik

- Ahlaki açıdan zor durumların farkına varmak, onları yorumlamak ve sahip olunan diğer yetkinliklerin somut davranış doğrultusunda nasıl kullanılabileceğinin bilincinde olarak ortak en iyi için kişisel sorumluluk almaktır.

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Lind, G. (2016). *How to Teach Morality. Promoting Deliberation and Discussion, Reducing Violence and Deceit*. Berlin: Logos Verlag.

Etik ilkelerin var olması ve biliniyor olması daima bu ilkelere uygun davranılacağını göstermemekte; birey etik dışı davranışı sergilerken bu davranışını rasyonalize etmekte, kendince haklılaştırabilmektedir:

- **Etik davranışı, uzun bir sürecin sonunda gerçekleşen bir ürün olarak değerlendirmek mümkündür:**

Etik Davranış

- *Etik duyarlılık ile başlayan süreç, etik bilgi, etik yansıma, etik karar verme gibi hiyerarşik edinimlerden sonra etik hareket ve etik davranış konumuna yükselmektedir.*

Kul, B. (2021). *Yönetimde Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*. Ankara. İKSAD Publishing House.

Lennick, D. ve Kiel, F. (2005). *Etik Zeka, İş Performansının Artırılması ve Liderlik Başarısı*. İstanbul: Soyak Yayınları.

Lind, G. (2016). *How to Teach Morality. Promoting Deliberation and Discussion, Reducing Violence and Deceit*. Berlin: Logos Verlag.

Etik İkilemler ve Etik Karar Verme Süreci *Etik Zeka ve Etik Yeterlilik*